eISSN 2522-1566
ISSUE 3 (37), 2026

ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

ОТРИМАНО:
14 Серпня 2026
ПРИЙНЯТО:
22 Вересня 2026
ВИПУСК:
20 Жовтня 2026

CC BY 4.0

УДК 338.2:004(498)

DOI 10.26661/2522-1566/2026-3/37-06

ТОРГОВЕЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Лиськова Л. М.*
к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна
ORCID 0000-0001-6304-7445

** Email автора для листування: naukaua@ukr.net*

Анотація. У статті досліджено торговельне співробітництво України та Румунії після 2022 року – періоду, коли через воєнні ризики, блокування традиційних морських маршрутів і переорієнтацію зовнішньої торгівлі Румунія набула для України значення не лише сусіднього ринку, а й важливого логістичного, транзитного та інституційного партнера. Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах повномасштабної війни саме румунський напрям став одним із ключових каналів виходу українських товарів на зовнішні ринки, насамперед через порт Констанца та дунайські порти Рені й Ізмаїл.

У роботі розглянуто динаміку експорту й імпорту між двома країнами, товарну структуру взаємної торгівлі, роль порту Констанца і дунайського напряму в перевезенні вантажів, проблеми аграрного експорту, пов'язані з логістичними обмеженнями, чергами на кордонах і коливаннями цін на світових ринках, а також фінансові механізми підтримки торгівлі, зокрема кредитні та страхові інструменти. Інформаційну базу становлять матеріали Європейської комісії, Міністерства економіки України, Reuters, Європейського інвестиційного фонду, Центру економічної стратегії та GMK Center.

Зроблено висновок, що українсько-румунська торгівля поступово переходить від кризово-логістичної моделі до ширшого формату стратегічного економічного партнерства, пов'язаного з відновленням України та її інтеграцією до ринку ЄС. Наголошено, що подальший розвиток співпраці потребує модернізації прикордонної інфраструктури, спрощення митних процедур і поглиблення інвестиційної взаємодії.

Ключові слова: Україна, Румунія, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, порт Констанца, Дунай, агроекспорт, логістика, DCFTA, європейська інтеграція.
JEL класифікація: F14, F15, F51.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Торговельне співробітництво України та Румунії стало особливо актуальним після початку повномасштабної агресії Російської Федерації проти України. До 2022 року Румунія

була важливим, але не визначальним торговельним партнером. Після обмеження традиційних чорноморських маршрутів її роль змінилася: Румунія перетворилася на один із головних каналів вивезення українських товарів, зокрема аграрної продукції, а також на постачальника енергоресурсів, промислових товарів і логістичних послуг.

Проблема дослідження полягає у визначенні характеру цієї співпраці: чи є вона переважно тимчасовою реакцією на воєнні виклики, чи формує довгострокову модель економічного партнерства. Для цього необхідно врахувати не тільки статистику експорту й імпорту, а й логістичну інфраструктуру, політику ЄС щодо України, обмеження на аграрний імпорт, розвиток митного співробітництва та участь Румунії у майбутній відбудові України.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Інформаційну основу статті становить сукупність джерел, які умовно можна поділити на три групи: офіційні інституційні матеріали ЄС та України, аналітичні й медійні публікації, а також наукові дослідження. Такий поділ дозволяє поєднати макроекономічний, галузевий і логістичний рівні аналізу українсько-румунської торгівлі.

Першу групу формують офіційні джерела Європейського Союзу та України. Європейська комісія зазначає, що у 2025 році ЄС був найбільшим торговельним партнером України і забезпечував близько 65% її торгівлі товарами, а товарообіг між Україною та ЄС досяг 68,2 млрд євро [7]. Це важливо, оскільки Румунія як держава-член ЄС є частиною спільного регуляторного та митного простору, а отже, двостороння торгівля розвивається в межах єдиних правил ЄС. Міністерство економіки України у бюлетені торговельних відносин Україна–ЄС вказує, що серед важливих позицій українського експорту до ЄС у 2022–2023 роках були зернові, жири та олії, насіння олійних культур, чорні метали, руди, електричні машини, деревина та енергетичні матеріали [2]. Ці групи товарів є релевантними і для аналізу торгівлі з Румунією, оскільки саме аграрна продукція, металургія, руди й окремі промислові товари формували значну частину українського експорту.

Другу групу становлять аналітичні та медійні джерела, які дають змогу оцінити динаміку двосторонньої торгівлі й інституційні механізми підтримки. GMK Center наводить дані, за якими український експорт до Румунії у 2022–2023 роках зріс приблизно у 2,5 раза – до 3,7–3,8 млрд дол. США, але у 2024 році скоротився до 1,8 млрд дол. США, а у 2025 році – до 1,4 млрд дол. США [11]. Водночас імпорт румунських товарів в Україну у 2024 та 2025 роках зростав відповідно на 9,1% і 11,4% рік до року, а у 2025 році вже Румунія мала профіцит на рівні 493 млн дол. США [11]. Центр економічної стратегії зазначає, що після 2022 року Румунія стала нетто-експортером до України пального й електроенергії, а найбільші румунські компанії в Україні працюють у торгівлі, логістиці, IT та будівництві [3]. Довідкові матеріали Дія.Бізнес дозволяють доповнити картину практичними аспектами експортної діяльності на румунському напрямі [1].

Окремо слід виділити джерела, присвячені логістичній інфраструктурі. Reuters повідомляв, що після повномасштабного вторгнення Росії Румунія стала найбільшим альтернативним маршрутом експорту українського зерна, а за перші дев’ять місяців 2024 року Україна відправила через Констанцу 5,17 млн тонн зерна [13]. Там само зазначено, що у жовтні 2024 року уряд Румунії планував спрямувати понад 750 млн леїв на модернізацію залізничної інфраструктури порту Констанца [13]. Інституційні механізми підтримки торгівлі розкривають матеріали Європейського інвестиційного фонду та Європейського інвестиційного банку: у липні 2025 року Румунія приєдналася до InvestEU Ukraine Export Credit Guarantee Facility, а Exim Banca Romaneasca отримує 43,75 млн євро із загального обсягу 300 млн євро гарантій для підтримки експорту до України [9; 8]. Третю групу становлять наукові дослідження, які забезпечують теоретичне й емпіричне підґрунтя статті. Sterie et al. (2022) аналізують вплив української зовнішньої торгівлі зерном через Румунію на ціни, що дозволяє обґрунтувати тезу про чутливість аграрного блоку [14]. Дослідження про вплив війни

в Україні на внутрішнє водне транспортування в Дунайському регіоні (The impact of the war in Ukraine on inland water transport in the Danube region, 2023) та праця Blaško et al. (2025) розкривають роль дунайських портів Рені, Ізмаїл та Усть-Дунайськ як критичних експортних вузлів [15; 4]. Goyal and Steinbach (2023) аналізують ринки сільськогосподарських товарів у контексті Чорноморської зернової ініціативи [12], а Countryman et al. (2025) оцінюють глобальні економічні ефекти скорочення українського аграрного експорту [5]. Логістичне значення порту Констанца як хабу для Чорноморського та Дунайського регіонів обґрунтовують Dávid et al. (2026) [6], а Georgoulas et al. (2026) досліджують асиметричний вплив геополітичного ризику на морську торгівлю на прикладі російсько-українського протистояння [10]. Сукупно ці праці дають змогу пояснити, чому динаміка українсько-румунської торгівлі визначається не лише попитом, а й логістикою, геополітичними ризиками та регуляторними обмеженнями.

МЕТОДОЛОГІЯ

Методологічно стаття спирається на системний, порівняльний і структурний аналіз. Поєднання офіційної статистики, аналітичних оцінок і наукових досліджень дозволяє розглядати українсько-румунську торгівлю як багаторівневий процес. Для наочного відображення змін у двосторонній торгівлі доцільно згрупувати ключові статистичні показники в таблицях та графіках. У поданих нижче розрахунках використано округлені значення, оскільки окремі джерела застосовують різні статистичні бази: дані Державної митної служби України, Eurostat та аналітичні оцінки GMK Center. Тому таблиці слід розглядати як узагальнення тренду, а не як заміну повній митній статистиці за товарними кодами.

Мета статті – на основі офіційних аналітичних матеріалів, статистичних даних і наукових досліджень визначити динаміку, товарну структуру та інституційні чинники українсько-румунської торгівлі у 2022–2025 роках, з'ясувати асиметричний характер двостороннього співробітництва, оцінити роль логістичної інфраструктури (зокрема порту Констанца та дунайських маршрутів) і обґрунтувати перспективи розвитку торговельних відносин у контексті євроінтеграції України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для оцінки динаміки двосторонньої торгівлі використано аналітичні дані GMK Center (2026) (Табл. 1). За цими даними, український експорт до Румунії у 2022–2023 роках зріс приблизно у 2,5 раза – до 3,7–3,8 млрд дол. США, але у 2024 році скоротився до 1,8 млрд дол. США, а у 2025 році – до 1,4 млрд дол. США. Імпорт румунських товарів в Україну, навпаки, у 2024 та 2025 роках зростав відповідно на 9,1% і 11,4% рік до року [11].

Таблиця 1

Основні показники взаємної торгівлі товарами України та Румунії у 2023–2025 рр.

Рік	Експорт України до Румунії, млрд дол. США	Імпорт з Румунії в Україну, млрд дол. США	Товарообіг, млрд дол. США	Сальдо України, млрд дол. США
2023	3.80	1.56	5.36	+2.24
2024	1.80	1.55	3.35	+0.25
2025	1.40	1.89	3.29	-0.49

Джерело: складено автором за даними [2], [7]. Показники за 2025 рік подано як округлені/розрахункові через розбіжності між українською митною статистикою та Eurostat.

Таблиця1. демонструє різку зміну балансу взаємної торгівлі. У 2023 році Україна мала значну перевагу в експорті до Румунії: експорт становив 3,80 млрд дол. США, а імпорт – 1,56 млрд дол. США, що сформувало позитивне сальдо +2,24 млрд дол. США. У 2024 році експорт скоротився більш ніж удвічі, тоді як імпорт залишився майже на попередньому рівні. У 2025 році ситуація змінилася принципово: імпорт з Румунії перевищив український експорт, а сальдо України стало від'ємним (-0,49 млрд дол. США).

Це свідчить про перехід від експортно-транзитної моделі 2022–2023 років до більш імпортозалежної моделі співробітництва, пов'язаної з потребами України в енергоносіях, обладнанні, будівельних матеріалах та товарах для відновлення.

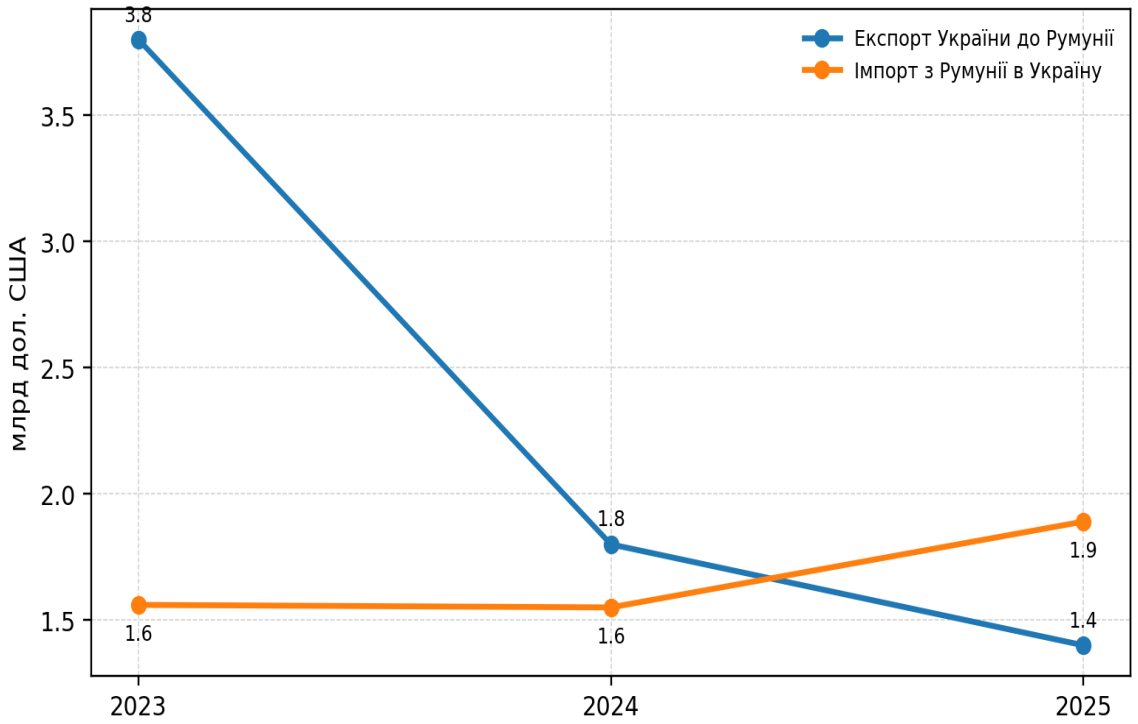

Рисунок 1. Динаміка експорту та імпорту у взаємній торгівлі України та Румунії у 2023-2025 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних (GMK Center, 2026; Дія.Бізнес, n.d.) та розрахункових значень таблиці 1.

Рисунок 1 наочно показує розходження динаміки експорту та імпорту. Український експорт до Румунії після високого рівня 2023 року швидко знижується у 2024–2025 роках, тоді як імпорт з Румунії в Україну, навпаки, поступово зростає. У 2023 році експорт значно перевищував імпорт, але вже у 2025 році імпорт стає більшим за експорт.

Така динаміка підтверджує, що воєнне зростання експорту до Румунії мало значною мірою кризово-логістичний характер і було пов'язане з перенаправленням потоків через дунайсько-чорноморський напрям. Подальше зростання імпорту відображає посилення ролі Румунії як постачальника критичних товарів та послуг для української економіки.

eISSN 2522-1566
ISSUE 3 (37), 2026

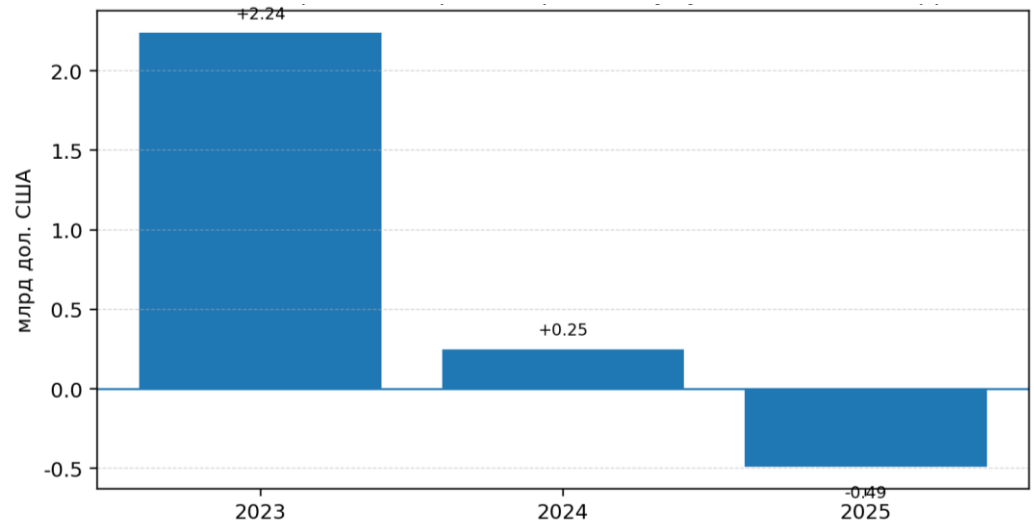

Рисунок 2. Зміна сальдо торгівлі товарами України з Румунією, 2023-2025 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 1.

Діаграма сальдо (Рис.2) відображає поступове погіршення торговельної позиції України у взаємній торгівлі з Румунією. Якщо у 2023 році позитивне сальдо становило +2,24 млрд дол. США, то у 2024 році воно скоротилося до +0,25 млрд дол. США, а у 2025 році стало від'ємним. Це означає, що торговельна перевага України, сформована за рахунок аграрного й сировинного експорту, вичерпалася під впливом аграрних обмежень, зміни логістичних маршрутів та зростання українського попиту на румунські товари. Отже, Рис. 2 підтверджує структурний розворот у двосторонній торгівлі: Румунія поступово переходить від ролі переважно транзитного коридору до ролі активного постачальника для України.

Таблиця 2

Ключові індикатори динаміки українсько-румунської торгівлі та логістичного співробітництва

Показник	Значення / динаміка	Економічне значення
Експорт України до Румунії	зростання у 2,5 раза у 2022–2023 рр.; спад на 53% у 2024 р. і на 20% у 2025 р.	Після пікового воєнно-логістичного перенаправлення експорт повернувся до нижчого рівня через аграрні обмеження та зміну маршрутів.
Імпорт румунських товарів в Україну	+9,1% у 2024 р.; +11,4% у 2025 р. за даними ДМСУ	Україна наростила попит на енергоносії, обладнання, будівельні матеріали та товари для відновлення.
Порт Констанца	5,17 млн т українського зерна за перші 9 місяців 2024 р.	Румунія виконувала функцію ключового альтернативного логістичного вузла для українського агроекспорту.
Сталева продукція	5,6% українського сталевого експорту в натуральному виразі у 2025 р., або 372 тис. т	Румунський напрям зберіг значення для окремих сегментів української промисловості.

Джерело: складено за даними (GMK Center, 2026; Reuters, 2024) та авторським узагальненням.

Таблиця 2. узагальнює ключові чинники, які пояснюють зміну динаміки співробітництва. Найважливішим є поєднання трьох процесів: падіння українського експорту

після пікового рівня 2022–2023 років, зростання імпорту з Румунії та збереження значення логістичної інфраструктури, насамперед порту Констанца. Показник 5,17 млн тонн українського зерна, відправленого через Констанцу за перші дев'ять місяців 2024 року, підтверджує, що Румунія залишалася критичним логістичним вузлом навіть після часткової адаптації українських експортних маршрутів. Водночас збереження 5,6% українського сталевого експорту в напрямку Румунії показує, що співробітництво не обмежується лише аграрним сектором.

Таблиця 3

Товарна структура взаємної торгівлі України та Румунії

Напрям торгівлі	Основні товарні групи	Роль у співробітництві	Проблеми / обмеження
Україна → Румунія	зернові культури, соняшникова олія, олійні культури, шрот	аграрний експорт і транзит через дунайсько-чорноморський напрям	ліцензування імпорту, конкуренція з місцевими агровиробниками, різниця між транзитом та фактичним імпортом
Україна → Румунія	руди, чорні метали, сталеві вироби, промислова сировина	підтримка промислової взаємодії та експорту ГМК	залежність від стану логістики, енергетики та промислового попиту
Румунія → Україна	нафтопродукти, скраплений газ, електроенергія, обладнання, будівельні матеріали, послуги	забезпечення критичного імпорту та майбутньої відбудови України	воєнні ризики, страхування, потреба в гарантійних інструментах та стабільних контрактах

Джерело: узагальнено автором за матеріалами джерел [3], [2], [6] та[7].

Як бачимо з Таблиці 3, товарна структура торгівлі свідчить про асиметричний характер співробітництва. Україна переважно постачає до Румунії аграрну продукцію, олійні культури, руди, чорні метали та іншу промислову сировину. Натомість Румунія постачає Україні енергоресурси, електроенергію, обладнання, будівельні матеріали та послуги, тобто товари і ресурси, важливі для функціонування економіки в умовах війни та для майбутньої відбудови. Така структура показує, що для поглиблення партнерства Україні потрібно поступово збільшувати частку продукції з вищою доданою вартістю, інакше двостороння торгівля залишатиметься залежною від сировинних товарів, логістичних обмежень і аграрних суперечностей.

Наведені таблиці та графіки підтверджують асиметричну динаміку співробітництва. У 2023 році Україна мала суттєвий профіцит у торгівлі з Румунією, що було зумовлено перенаправленням аграрних і сировинних потоків через румунську інфраструктуру. У 2024 році товарообіг скоротився, а профіцит України майже зник. У 2025 році баланс змістився на користь Румунії, що свідчить про зростання значення румунського імпорту для України та поступовий перехід від моделі вимушеного транзиту до більш збалансованого формату економічної взаємодії [11].

Румунія має для України подвійне значення: вона є і торговельним партнером, і транзитним коридором. Таке поєднання відрізняє її від багатьох інших країн ЄС. Румунський напрям став особливо важливим для аграрного експорту, який після 2022 року потребував альтернативних маршрутів через західний кордон, Дунай та Чорне море. Порт Констанца, дунайські перевезення та прикордонна інфраструктура фактично стали частиною нової торговельної архітектури України [13].

Стрімке зростання українського експорту до Румунії у 2022–2023 роках було спричинене не лише збільшенням румунського внутрішнього попиту, а й перенаправленням транзитних потоків. Значна частина аграрної продукції, яка проходила через Румунію, не залишалася на її ринку, а прямувала до третіх країн. Саме тому статистика двосторонньої торгівлі потребує

обережного тлумачення: формальне зростання експорту могло відображати не тільки торгівлю між двома національними ринками, а й функцію Румунії як логістичного вузла [14].

У 2024–2025 роках ситуація змінилася. Скорочення українського експорту до Румунії було пов'язане з кількома факторами: частковим відновленням альтернативних морських маршрутів України, обмеженнями щодо окремих видів українського агроекспорту, а також адаптацією логістичних потоків до нових умов. За даними GMK Center, після профіциту України в торгівлі товарами з Румунією у 2021–2023 роках у 2025 році вже Румунія мала профіцит на рівні 493 млн дол. США [11].

Основу українського експорту до Румунії становлять аграрна продукція, продукція гірничо-металургійного комплексу та окремі промислові товари. В аграрному секторі важливими позиціями є кукурудза, соняшникова олія, соєві боби, шрот та інші товари агропромислового комплексу. Саме аграрний блок став найбільш чутливим у політичному й економічному сенсі, оскільки різке збільшення поставок після 2022 року викликало занепокоєння серед румунських агровиробників [12].

Другий важливий блок – продукція гірничо-металургійного комплексу. Україна традиційно постачала до Румунії руди, металопродукцію, сталеві вироби та інші пов'язані товари. За даними GMK Center, у 2025 році частка сталевого експорту України до Румунії в натуральному виразі становила 5,6%, або 372 тис. тонн [11].

Імпорт з Румунії в Україну має іншу структуру. Важливими позиціями стали енергоресурси – нафтопродукти, скраплений газ, електроенергія, а також товари з вищою доданою вартістю, будівельні матеріали, обладнання та послуги. Центр економічної стратегії зазначає, що після 2022 року Румунія стала нетто-експортером до України пального й електроенергії, а найбільші румунські компанії в Україні працюють у торгівлі, логістиці, IT та будівництві [3].

Логістика є центральним чинником українсько-румунського торговельного співробітництва. Reuters повідомляв, що після повномасштабного вторгнення Росії Румунія стала найбільшим альтернативним маршрутом експорту українського зерна, а порт Констанца отримав інвестиції, зокрема європейські кошти, для збільшення пропускної здатності [13]. За перші дев'ять місяців 2024 року Україна відправила через Констанцу 5,17 млн тонн зерна [13].

Значення Констанци полягає не лише в обробці зернових вантажів. Порт формує зв'язок між українськими експортерами, дунайськими маршрутами, Чорним морем і глобальними ринками [6]. У жовтні 2024 року уряд Румунії планував спрямувати понад 750 млн леїв на модернізацію залізничної інфраструктури порту Констанца для створення другого залізничного доступу [13]. Такі інвестиції підвищують стійкість не лише румунської, а й української торгівлі.

Дунайський напрям також має стратегічне значення. Українські порти Рені, Ізмаїл та Усть-Дунайськ після 2022 року стали критичними для експорту [4]. Румунія в цьому контексті є частиною дунайсько-чорноморської системи, від якої залежать швидкість, вартість і стабільність українського експорту [15]. Подальше спрощення митних процедур, розвиток пунктів пропуску і цифровий обмін даними можуть зменшити логістичні витрати й зробити торгівлю прогнозованішою.

Головною проблемою двосторонньої торгівлі є аграрне питання. Європейська комісія вказує, що автономні торговельні заходи ЄС для України діяли з 4 червня 2022 року, поновлювалися у 2023 і 2024 роках та були чинними до 5 червня 2025 року [7]. Вони допомогли Україні зберегти експорт, але водночас викликали напруження в сусідніх країнах ЄС через побоювання щодо конкуренції з українською продукцією [5].

Румунія, як і низка інших держав Східної Європи, застосовувала обмеження для окремих видів української продукції у формі ліцензування імпорту [11]. Даний чинник вплинув на скорочення експорту України до Румунії у 2024–2025 роках. Проблема полягає в необхідності

балансу: Україна потребує відкритих каналів експорту, а Румунія має враховувати інтереси власних виробників.

Друга проблема – статистична й економічна різниця між транзитом та імпортом. Частина товарів, що проходять через Румунію, не споживається на її ринку, тому формальні показники експорту можуть перебільшувати фактичний двосторонній попит [14]. Третя проблема – інфраструктурна: пропускна здатність портів, залізниці, автомобільних пунктів пропуску та митниці залишається обмеженою, а їх модернізація потребує часу й значних коштів [6; 10].

Після 2022 року торгівля з Україною стала ризиковішою для європейських компаній, тому особливого значення набули гарантійні механізми. У липні 2025 року Європейський інвестиційний фонд повідомив, що Румунія приєдналася до InvestEU Ukraine Export Credit Guarantee Facility. Exim Banca Romaneasca отримує 43,75 млн євро із загального обсягу 300 млн євро гарантій для підтримки експорту до України [9].

Цей механізм спрямований на підтримку малих, середніх і середньокапіталізованих компаній, які експортують до України товари та послуги. EIF зазначає, що йдеться, зокрема, про машини, будівельні матеріали, передові технології та послуги, необхідні для української економіки й реконструкції [9]. Для Румунії це можливість посилити присутність на українському ринку, а для України – отримати стабільніші канали постачання товарів для відновлення [8].

Участь Румунії у відбудові України може змінити характер двосторонніх відносин. Якщо у 2022–2023 роках ключовою була транзитна функція, то надалі дедалі більшого значення можуть набувати інвестиції, будівництво, енергетичні проєкти, логістичні сервіси, IT та промислова кооперація. Це означає перехід від короткострокової адаптації до довгострокового економічного партнерства [4].

Перспективи українсько-румунської торгівлі залежать від п’яти основних чинників. Перший – подальша інтеграція України до ринку ЄС. У 2025 році було погоджено перегляд DCFTA, а оновлений текст набув чинності 29 жовтня 2025 року [7]. Це створює умови для поглиблення регуляторної сумісності України з країнами ЄС, зокрема з Румунією.

Другий чинник – розвиток інфраструктури. Модернізація порту Констанца, залізниці, дунайських портів і пунктів пропуску може знизити витрати торгівлі та зберегти роль Румунії як ключового логістичного партнера України [6]. Третій чинник – диверсифікація експорту. Для України важливо збільшувати частку продукції з вищою доданою вартістю, щоб зменшити залежність від зернових, олійних культур і сировини [5].

Четвертий чинник – врегулювання аграрних суперечностей. Необхідні прозорі механізми ліцензування, контроль транзиту, довгострокові контракти та інвестиції у зберігання й перевалку [12]. П’ятий чинник – енергетичне співробітництво. Румунія може залишатися важливим постачальником енергоресурсів і партнером у диверсифікації української енергетики [3].

ВИСНОВКИ

Торговельне співробітництво України та Румунії після 2022 року стало одним із найважливіших прикладів адаптації зовнішньої торгівлі до воєнних умов. Румунія набула для України значення не лише як сусідній ринок, а як логістичний, транзитний, енергетичний та інституційний партнер. Її роль особливо проявилася через порт Констанца, дунайський напрям і участь у європейських фінансових механізмах підтримки експорту до України.

Динаміка торгівлі є неоднорідною. Український експорт до Румунії різко зріс у 2022–2023 роках, але скоротився у 2024–2025 роках під впливом аграрних обмежень, зміни логістичних маршрутів і статистичних особливостей транзиту. Імпорт з Румунії в Україну, навпаки, зростав, що відображає потреби України в енергоресурсах, обладнанні, будівельних матеріалах і послугах.

Головний виклик полягає у переході від сировинно-транзитної моделі до збалансованого економічного партнерства. Для цього потрібні інфраструктурні інвестиції, прозорі правила аграрної торгівлі, розвиток митної взаємодії, диверсифікація українського експорту й активніше залучення румунських компаній до відновлення України. За таких умов Румунія може залишатися одним із ключових партнерів України у Чорноморсько-Дунайському регіоні та в процесі інтеграції до Європейського Союзу.

З огляду на стратегічну перспективу, Україні доцільно розглядати Румунію не виключно крізь призму транзитного коридору вимушеного характеру, а як системний і довготривалий елемент власної експортно-логістичної інфраструктури. Така переорієнтація передбачає укладення довгострокових контрактних угод із портовими операторами, транспортними компаніями, складськими терміналами та страховими інституціями, що дасть змогу мінімізувати ризики ad hoc-рішень, характерних для винятково кризового реагування, і забезпечити передбачуваність логістичних ланцюгів.

Другим пріоритетним напрямом постає поглиблення регіональної взаємодії між українськими портами на Дунаї та румунськими транспортно-розподільчими хабами. Ефективність товарообігу визначається не лише макрорішеннями на державному рівні, але й техніко-технологічною сумісністю залізничних, автомобільних, митних та портових процедур. Відтак ключовим завданням має стати комплексна цифровізація супровідної документації, збільшення пропускної здатності прикордонних переходів, а також синхронізація інвестиційних програм, спрямованих на модернізацію перевалочних потужностей.

Третій напрям передбачає поступовий перехід від сировинного експорту до виробничої та сервісної кооперації – у сферах переробної промисловості, будівництва, енергетики та послуг. За умови, що українські суб'єкти господарювання використовуватимуть румунський вектор не тільки для транспортування зернових чи рудних вантажів, а й для просування харчових продуктів з доданою вартістю, промислових комплектуючих, інжинірингових рішень та IT-продуктів, двостороння торгівля набуде більшої стійкості до кон'юнктурних коливань цін і зовнішніх політичних обмежень, що підвищить загальний рівень економічної безпеки обох держав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дія.Бізнес. Експортний напрям: Румунія. URL: https://business.diia.gov.ua/exporters-handbook/countries/single-countries/ro (дата звернення: 15.06.2026).
2. Міністерство економіки України. Bulletin of Ukraine – EU trade relations, 2023. 2025. 1 серпня. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail/1583a1a3-3a47-4484-8849-603c502a059d?lang=en-&showMenuTree=true (дата звернення: 15.06.2026).
3. Центр економічної стратегії. Україна та Румунія: економічний діалог. 2026. 12 лютого. URL: https://ces.org.ua/romania/ (дата звернення: 15.06.2026).
4. Blaško S., Dávid A., Torok A. Danube inland navigation as a strategic corridor for Ukraine's post-conflict industrial recovery. *Logistics*. 2025. Vol. 9, No. 4. 155. https://doi.org/10.3390/logistics9040155.
5. Countryman A. M., Litvinov V., Kolodiazhnyi I., Bogonos M., Nivievskyi O. Global economic effects of war-induced agricultural export declines from Ukraine. *Applied Economic Perspectives and Policy*. 2025. Vol. 47, No. 2. P. 624–665. https://doi.org/10.1002/aepp.13468.
6. Dávid A., Blaško S., Olei A. B., Midan A.-A. The Port of Constanta: A logistics hub for the Black Sea and Danube regions. *Transportation Research Procedia*. 2026. Vol. 93. P. 115–121. https://doi.org/10.1016/j.trpro.2025.11.018.

7. European Commission. EU trade relations with Ukraine. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en (дата звернення: 15.06.2026).

8. European Investment Bank. EU Member States join programme supporting EU exports to Ukraine under InvestEU. 2025. 10 July. URL: https://www.eib.org/en/press/news/eu-member-states-support-investeu-ukraine-export-credit-pilot (дата звернення: 15.06.2026).

9. European Investment Fund. Romania joins EU initiative to bolster trade with Ukraine by offering export guarantees. 2025. 11 July. URL: https://www.eif.org/press/all/romania-joins-eu-initiative-to-bolster-trade-with-ukraine-by-offering-export-guarantees (дата звернення: 15.06.2026).

10. Georgoulas D., Tsioumas V., Stavroulakis P. J., Papadimitriou S. The asymmetric impact of geopolitical risk on maritime trade: Empirical evidence from the Russo-Ukrainian tensions. *Cleaner Logistics and Supply Chain*. 2026. Vol. 19. 100320. https://doi.org/10.1016/j.clscn.2026.100320.

11. GMK Center. Румунія та Україна 2024–2025: торгівля між країнами. 2026. 4 березня. URL: https://gmk.center/ua/posts/rumuniia-ta-ukraina-spivpratsia-na-osnovi-lohistyky-j-investytsij/ (дата звернення: 15.06.2026).

12. Goyal R., Steinbach S. Agricultural commodity markets in the wake of the Black Sea Grain Initiative. *Economics Letters*. 2023. Vol. 231. 111302. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2023.111302.

13. Reuters. Romanian government to approve railroad funding for Black Sea port of Constanta. 2024. 23 October. URL: https://www.reuters.com/business/autos-transportation/romanian-government-approve-railroad-funding-black-sea-port-constanta-2024-10-23/ (дата звернення: 15.06.2026).

14. Sterie M. C., Petre I. L., Bogos I. B. The influence of Ukraine's foreign grain trade through Romania on prices. *Commodities*. 2022. Vol. 1, No. 2. P. 152–166. https://doi.org/10.3390/commodities1020010.

15. The impact of the war in Ukraine on inland water transport in the Danube region. *Transportation Research Procedia*. 2023. Vol. 74. P. 188–193. https://doi.org/10.1016/j.trpro.2023.11.129.

REFERENCES

Дія.Бізнес. (n.d.). *Експортний напрям: Румунія* [Export direction: Romania]. Retrieved June 15, 2026, from https://business.diia.gov.ua/exporters-handbook/countries/single-countries/ro

Міністерство економіки України. (2025, August 1). *Bulletin of Ukraine – EU trade relations, 2023*. Retrieved June 15, 2026, from https://me.gov.ua/Documents/Detail/1583a1a3-3a47-4484-8849-603c502a059d?lang=en-&showMenuTree=true

Центр економічної стратегії. (2026, February 12). *Україна та Румунія: економічний діалог* [Ukraine and Romania: Economic dialogue]. Retrieved June 15, 2026, from https://ces.org.ua/romania/

Blaško, S., Dávid, A., & Torok, A. (2025). Danube inland navigation as a strategic corridor for Ukraine's post-conflict industrial recovery. *Logistics, 9*(4), 155. https://doi.org/10.3390/logistics9040155

Countryman, A. M., Litvinov, V., Kolodiazhnyi, I., Bogonos, M., & Nivievskyi, O. (2025). Global economic effects of war-induced agricultural export declines from Ukraine. *Applied Economic Perspectives and Policy, 47*(2), 624–665. https://doi.org/10.1002/aepp.13468

Dávid, A., Blaško, S., Olei, A. B., & Midan, A.-A. (2026). The Port of Constanta: A logistics hub for the Black Sea and Danube regions. *Transportation Research Procedia, 93*, 115–121. https://doi.org/10.1016/j.trpro.2025.11.018

European Commission. (n.d.). *EU trade relations with Ukraine*. Retrieved June 15, 2026, from https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en

European Investment Bank. (2025, July 10). *EU Member States join programme supporting EU exports to Ukraine under InvestEU*. Retrieved June 15, 2026, from https://www.eib.org/en/press/news/eu-member-states-support-investeu-ukraine-export-credit-pilot

European Investment Fund. (2025, July 11). *Romania joins EU initiative to bolster trade with Ukraine by offering export guarantees*. Retrieved June 15, 2026, from https://www.eif.org/press/all/romania-joins-eu-initiative-to-bolster-trade-with-ukraine-by-offering-export-guarantees

Georgoulas, D., Tsioumas, V., Stavroulakis, P. J., & Papadimitriou, S. (2026). The asymmetric impact of geopolitical risk on maritime trade: Empirical evidence from the Russo-Ukrainian tensions. *Cleaner Logistics and Supply Chain, 19*, 100320. https://doi.org/10.1016/j.clscn.2026.100320

GMK Center. (2026, March 4). Румунія та Україна 2024–2025: торгівля між країнами [Romania and Ukraine 2024–2025: Trade between countries]. *GMK Center*. Retrieved June 15, 2026, from https://gmk.center/ua/posts/rumuniia-ta-ukraina-spivpratsia-na-osnovi-lohistyky-j-investytsij/

Goyal, R., & Steinbach, S. (2023). Agricultural commodity markets in the wake of the Black Sea Grain Initiative. *Economics Letters, 231*, 111302. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2023.111302

Reuters. (2024, October 23). Romanian government to approve railroad funding for Black Sea port of Constanta. *Reuters*. Retrieved June 15, 2026, from https://www.reuters.com/business/autos-transportation/romanian-government-approve-railroad-funding-black-sea-port-constanta-2024-10-23/

Sterie, M. C., Petre, I. L., & Bogos, I. B. (2022). The influence of Ukraine's foreign grain trade through Romania on prices. *Commodities, 1*(2), 152–166. https://doi.org/10.3390/commodities1020010

The impact of the war in Ukraine on inland water transport in the Danube region. (2023). *Transportation Research Procedia, 74*, 188–193. https://doi.org/10.1016/j.trpro.2023.11.129

TRADE COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND ROMANIA IN THE CONTEXT OF MILITARY TRANSFORMATION OF FOREIGN TRADE

Lesia Lyskova
Kyiv National Economic University
Kyiv,Ukraine

The study addresses the transformation of trade cooperation between Ukraine and Romania under the conditions of the full-scale Russian invasion and the restructuring of Ukraine's foreign trade. Since 2022, Romania has acquired a multidimensional role for Ukraine as a neighbouring market, an alternative transit corridor, a logistics hub, an energy supplier, and an institutional partner within the European Union. The purpose of the research is to identify the main trends, structural changes, constraints, and prospects of Ukrainian-Romanian trade cooperation and to determine whether wartime logistical interaction is developing into a long-term model of strategic economic partnership. The methodology is based on systemic, comparative, and structural analysis of trade indicators, commodity flows, logistics infrastructure, agricultural trade restrictions, and financial support mechanisms. The empirical basis includes analytical and statistical materials of

the European Commission, the Ministry of Economy of Ukraine, the State Customs Service of Ukraine, GMK Center, Reuters, the European Investment Fund, the Centre for Economic Strategy, and Diia.Business. The findings demonstrate a substantial transformation of bilateral trade: Ukrainian exports to Romania increased sharply in 2022–2023 but declined in 2024–2025, while imports from Romania increased, resulting in a negative trade balance for Ukraine in 2025. The Port of Constanța and the Danube corridor remain critical for Ukrainian exports, particularly agricultural commodities, while Romania's role as a supplier of energy resources, equipment, construction materials, and services has strengthened. The study is limited by differences among statistical databases and the difficulty of separating actual bilateral imports from transit flows. The practical value of the research lies in identifying priorities for infrastructure modernization, customs digitalization, diversification of Ukrainian exports, resolution of agricultural trade disputes, and deeper Romanian participation in Ukraine's reconstruction. The originality of the study consists in interpreting these processes as a transition from crisis-driven transit cooperation toward a broader strategic economic partnership.

Keywords: Ukraine, Romania, foreign trade, exports, imports, Port of Constanța, Danube, agricultural exports, logistics, DCFTA, European integration.